

Ukiortaami oqalugiaat 2013

Kuupik Vandersee Kleist, Naalakkersuisut siulittaasuat

Asasakka inuiaqatikka, asasakka nunatsinniittut tamassi.

Ullaaq ukioq nutaarluinnaq qaavoq. Taartup pissaaneruffia qaangiuppoq. Ukiumi nutaami ajunngitsunik tamanik ukiortaami kissaappassi.

Neriuppunga juullikkunni ullut tamatsinnut timikkut tarnikkullu qasuerluarsimanermik tunisisimassasut, aammalu immersorluarneqarsimassasugut ukiumi nutaami naapitassatsinnut nakooqutigisassatsinnik.

Ukiumut qaangiuttumut ullunullu atorsimasatsinnut tamanut qujassuteqarfigaassi.

Ukioq nikeriarfiusoq

Ukioq 2012 nunatta oqaluttuarisaanerani ukiut immikkuullaarissut nikeriarfiusullu ilaattut eqqaamaneqartussanngorpoq.

Tassami qangarsuarli eqqartorneqartuartarsimavoq nunatta suliffissuaqarnikkut ineriartortinneqarnissaa. Tamatumali angunissaata tungaanut aqqut takisimavoq aatsaallu 2012-imi pimoorussilluni naalakkersuinikkut alloriartoqarluni.

Matumani soorunami eqqarsaatigaara ulloq decemberip ulluisa arfineq aappaanni inatsit nutaaq aalajangiunneqartoq, nunatsinni suliniutinut annertoorsuarnut aatsitassarsiornemilu ingerlatanut sinaakkutaasussanngortoq. Inatsisitaarnikkut nunatta pisariaqavissortumik aningaasarsiornikkut nutaanik ingerlatsiviulernissaa taamaalilluni inatsisitigut tunngavissinneqarpoq.

Aatsitassarsiornermit suliniutinillu annertoorsuarnit inuiaqatigiit kalaallit annerpaamik neriutigisatsitit isertitaqarsinnaanissaat qulakkeerniarlugu suliuarpugut. Aatsitassanut inatsisitsigut maanna atuuttukkut pitsaasumik aallaavissaqarpugut. Ilutigalugu pisariaqarpoq ilisimasanik pitsaanerpaanik atorluanaanissarput Nunatta isertitassaminik siunissami annaasaqarsinnaanera pinngitsoortinniarlugu. Taamaattumik Naalackersuisut aalajangerput immikkut ilisimasalinnik nunarsuarmioqatitsinnik inuttalimmik suleqatigiisitaliorniarlutik, isertitassanik pitsaanerpaamik nakkutilliinissamut nunatsinnut ataavartumik siunnersuuteqartartussanik.

2012 aamma ukuiuvoq 2025-mut pilersaarummik Naalackersuisut saqqummiussiffiat:” Siunissarput – illit uangalu akisussaffipput”, tassani saqqummiuppavut siunissami Nunarput nukittoq qanoq qulakkeerniarneripput, ilanngullugu qanoq iliorutta atugarissaarneq akissaqartittuaannarsinnaaneripput. Suliffissuarnimmi nutaanik qanorluunniit ineriartortitsitigaluarutta aqqissuusseqqinnissat pisariaqarput, siunissami atugarissaarnissatta akissaqartittuaannarnissaanut qulakkeerinnittussat. Taamaattumik ukioq 2012 aamma tassaavoq pingasoqiusamik - sulisitsisut sulisartullu kattuffiinik - oqaloqatigiinnernik aallarnisaaffiit. Suliamut tassunga qujavunga.

Ukioq 2012 aamma naalackersuinikkut allatigut nikeriarfiuvoq.

Ungasinngitsukkut paasinarsivoq nunatsinni suliffissaaleqisut amerliartornerat kiisami uniinnarani allaat kinguariartulersimasoq. Tamanna assut nuannerpoq tusarlugu, nalunngilarpummi suliffissaaleqinerup kinguariartornera aningaasaqarniarnerup nakortikkiartorneranut tikkuutaagajuttartoq. Tamannali naammangilaq. Suliffissat nutaat suli amigaataapput, tamakkulu pilersinniarlugit 2013-imiit suliffeqarnermut pilersaarusiarpud annertusaavigalugu nangissavarput, aammalu Suliffeqarnermut Siunnersuisoqatigiit sulilersillugit.

Aalisakkat qaleruallillu silarsuarmi niuffaffinni akigissaarnerat qujanartumik suli taannaavoq, sinerissami aalisakkerivinnik ataasiakkaanik aallartitsinissamut periarfissaqalersimavoq, taavalu ukiut sisamat-tallimat kingulliit ingerlaneranni aalisartut ataatsimut isigalugit isertittagaat qujanartumik qaffariangaatsiarsimallutik.

Kommunik aammalu KANUKOKA-mik suleqateqarnerput ukiumi qaangiuttumi angusaqarfiulluarpoq. Kommunini inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinerit assigiinngitsut uaguttaaq tulluusimaarutigaaq, kiisalu siunissaq isigalugu nungusaataanngitsumik ineriartortitsinermi suliniutigineqartut ilippaanaateqartut tamaasa nersualaarutigerusullutigit. Ukiulli qaangiuttup ukiutut nikeriarfiusutut taanissaanut patsisaasoq alla tassaavoq nunatta nunat tamat akornanni qitiusumik inissisimalernera. 2012 taamaasilluni nunat tamat akornanni nunatta pitaruffiatut oqaatigisariaqarpoq.

Nungusaataanngitsumik aalisarnermut ikaarsaarneq

Aalisarnej pillugu inatsisit aqutsinerullu nutarterneqarnerat suli naammassinngilaq, naammassisariaqalerpoq.

Naluneqanngitsutut inatsisip tamatuma nutarternerata annertunerpaartaa tassa piareeqqavog inaarsarnejarnissaalu kiserngorulluni. Pilersaarutigaarput aalajangiivigisassat kinguleruttut ukiup 2013-ip ingerlanerani naammassissallugit.

Tamatuma tungaanut aalisarnerup iluani pissutsit piviusut paaseqatigiissutigineqarnissaat pisariaqartipparput. Pissutsit aalisarnermut tunngasut suli ilaqarput oqaloqatigiilluarnikkut itisilernejartariaqartunik, tamatsinnit akuersarnejarsinnaasumik naapiffissarsiorluta.

Aalisartut kattuffii, sulisartut, sulisitsisut aammalu soqutigisaqatigiiffiit susassaqtut taamatut qanimut suleqatigalugit suliarput nangissavarput.

Nunap pissarititaanik atorluaanerunissaq

Aalisarnerup nutarteriffigineqarnissaa ukiorpaalunni sammereersimallugu maanna tullinnguuppoq nunalerinerup nutarteriffigineqarnissaa. Savaatillit illuutaat ikinngitsut pisoqalivallaarsimapput, taamatuttaaq maskiinat atortorisaat. Savaatilikormiut ilaat imminut akilersinnaaqartumik ingerlapput, kisianni tassa kikkut tamaasa atorfissaqartippagut nunalerinermik siuarsaaniarnitsinni.

Taamaamat nunalerinerup ukiuni tulliuttuni aaqqissuussaasumik ineriartortinneqarnissaa anguniarlugu Nunalerineq pillugu Ataatsimiititaliarsuarmik pilersitsivugut.

Ataatsimiititaliarsuaq ilaatigut makkuninnga suliaqartitaassaaq:

- 1) Nunalerineq nutaaliaasoq aningaasarsiornikkullu imminut napatissinnaanerusoq, kiisalu
- 2) Nunalerineq nunatsinni nammineq nerisassatigut pilersornitsinnut akuulluartoq nersutaatit neqaannik tunisassiorneq kisiat eqqarsaatiginagu, aammattaarli naatitanik amerlanerusunik tunisassiorneq eqqarsaatigalugu.

Ataatsimiititaliarsuaq ukioq 2013 tamaat peqissaarluni sulissaaq 2014-milu upernaakkut suliaat Naalakkersuisuni Inatsisartunilu sammineqarsinnaalissalluni. Sionertarineqarpoq aningaasaqarnermut inatsisissap 2015-imit atuutilersussami aningaasaliissutissanut tunngasortaai sammineqarumaartut.

Uggiullugu oqaatigilara imartatta pissarititaanik, pingaartumik puisit amiinik, pimoorullugu atorluaanerunissaq siunertaralugu tunitsivissanik nutaanik nassaarsiornerput ingerlakkatsigu. Kinamut aamma Korea Kujallermut attaveqalernigut assorsuaq isumalluarnartoqarput nuannerlutillu. Isumaqarpunga Kangia sammissallugu pissutissaqarluartugut, taakkuuppummi nunarsuarmi naalagaaffiit aningaasarsiornikkut siuariartornerpaasa ilaat.

Ineriartornerup toqqammavia

Ullumi januarip aallaqqaataani inatsiserpaaluit atuutilersut ilagaat atuartitaaneq ilinniartitaanerlu pillugit inatsisit nutaat. Taakkunanga pingaarnepaatut taarusuppara meeqqat suli atualinngitsut pillugit inatsit.

Meeqqat suli atualinngitsut maannakkornit pitsaanerusumik ikorfartorneqartaleqqullugit pingasuleereersimasut tamarmik perorsaasunit peqqissaasunillu misissorneqartalissapput, kiisalu meeqqat tallimmereersimasut tamarmik atualernissamut inerisimassusiannik misilitsinneqartalissallutik.

Meeqqat atuarfiat suli pitsaanerujussuusariaqarpoq. Tamatuma angunissaanut suliniutit pioreersut pikkoriffiginerusariaqarpagut, aammalu ilitsersuisarneq nukittorsarlugu. Eqqaamajuassavarpummi minnerunngitsumik meerartatsinnut inuusuttuarartatsinnullu, eqqortumik piffissaagallartillugu ikorfartuineq nalitoorujussuummat.

Periarfissaq manna iluatsillugu NAKUUSA Youth Forummikkut nersorusuppakka. Ukioq 2012 tassa aamma eqqaamasalissavarput oqaatsit tusaqqaornartut pissutigalugit, tassa ”*suli anaanamik, suli ataatamik*”. Anoraannguatut nillaarissutut ilutsinni sunniuppusi, inuit uisippasi qularinngilaralu nipersi qaqqat akornanni sivisuumik akisuajumaartoq.

Neriuppugut alligussi siulissinnit amerlanerungaarlusi ilinniagaqartalerumaartusi. Tamanna anguniarlugu kollegianik nutaanik sanaartortitsileruttorpugut ilinniarsiillu ilaat allileriffigalugit.

Ullutsinni allamiut oqaasiinik kulturiinillu ilisimasaqarnissaq pingaaruteqaleriartormat nunanut allanut oqaatsinik ilinniariartornerit efterskoleriartarnerillu periarfissarissaarnerulersissavagut. Neriuppugut neqeroorutit taamaattut amerlasuunit soqutigineqassasut atorluarneqarlutillu.

Matumani ilanngullugu eqqaasariaqarpoq malunnartumik inuit namminneq peqqinnerunissaminnut akisussaanerulersimanerat, aamma ilaqtaminnut atugarissaarnerulersitsinissaq nukissaqarfigiumallugu amerlasuut katsorsartinneq aqutigalugu inuiaqatigiit akornanniileqqittartut annertuumik ajugaasimanerannik nersualaagassaapput. Maligassiivusi.

Siunissaq pillugu sulivugut

Naalakkersuisuni sulinitsinni pingaarnepaatut aalluppagut ilinniartitaaneq, suliffeqarneq atugarissaarnerlu, taakkunatigut nukittorsartariaqarnerput saneqqunneqarsinaanngimmat.

Tassa inuusuttut isumalluarnartut, suliffiit ataavartut aammalu inuiaqatigiit nammaqatigiinnermik peqatigiinnermillu toqqammaveqartut.

Siullermik sulissutigissavarput suliffissaaleqisut suli ikileriaqqinnissaat. Kommunit, sulisoqarnermi kattuffiit suliffeqarfiillu namminersortut tamatumani suleqataapput. Suliffeqarneq pillugu pilersaarusiarpurput 2018-ip tungaanoortoq sakkussatsialattut assut isumalluarfigaarput.

Aappassaanik sanaartorneq kommunit suleqatigalugit nunarput tamakkerlugu siammannerussavarput. Ilisimaneqartutut inissaaleqinerujussuaq suli atuuppoq, pingaartumik Nuummi. Taamaammat qularnanngivissumik 2013 sanaartornerup tungaatigut aamma ulapaarfiusaaq.

Pingajussaanik neriutigaarput Qeqertarsuatsiaat eqqaanni aammalu Killavaat Alannguani aatsitassarsiorfeqalissasoq. Ilumoorpoq nunarput pisuussuterpasuaqarmat, tamakkuli qallorneqanngikkunik atorluarneqanngikkunillu, sumulluunniit iluaqutinngorsinnaanngillat.

Sisamassaanik mittarfiliornissat aammalu umiarsualiviliornissat pillugit Inatsisartut toqqammavissaat peqqissaarullugit piareersaleruttorpagut. Suliat imaannaanngillat, taamaammat Inatsisartut ataatsimiititaliaat susassaartoq qanimut suleqatigalugu tamakku ingerlatissavagut.

Angallannermut assartuinernullu tunngatillugu suliniutit ullumikkut inerisimanerpaat tassaapput Nuummi umiarsualiviup allineqarnissaanik pilersaarut aammalu Qaqortumi mittarfiliorsinnaanermik piareersaatit.

Tallimassaanillu sinerissami innuttaasut qanimut oqartussaaqataanerat nutaamik ilusilersueqataaffigerusupparput. Kommunerusujussuit pilersinneqarmatali innuttaasut pisortallu akunnerminni susassareqatigiinnerat allanngorsimavoq, taamaammat innuttaasut qanimut oqartussaaqataanerat qanoq suleriaqqiffiqineqarsinnaanersoq ilanngullugu pingaartissavarput.

Pingaartitat

Ukioq ataaserpiaq matuma siorna ukiortaami oqalugiarninni eqqaamavara innuttaasut kajumissaarigut oqallinnernut akuunerusaleqqullugit. Sunaaffalumi. Ukiumi qaangiuttumi inuiaqatigiit akornanni oqallittoqalaavissorpoq. Pitsaalluinnarpoq inuit taama amerlatigisumik isummaminnik saqqummiusserusuttarmata.

Isumaqarpungali oqalliseriaatsitta allanngoriartorsimanagera kisiannertaqartoq. Oqqalluni makunniunnerit ingasappallaalersimapput – pingaartumik qinikkat akornanni. Akuersaaruminaappoq naalakkersuinikkut isummersuutiginiakkat pissaaneqarniunnerup sakkortusiartortup ipitittarmagit. Akuersaaruminaappoq isummatik pissutigalugit siooratinneqartassappata. Tamakku oqallinnermut siuarsaataanngillat.

Ukioq manna nunatsinni politikikkut qinigaaffiusinnaasunut tamanut qinersinissagut eqqarsaatigalugit, neriutigeqaara qinequsaarnerni politikki pillugu qineqqusaartoqassasoq, aammalu illuatungerisat umissornissaannut ussarnartorsiortarneq akiorneqarsinnaassasoq.

Aammali inuiattut pingaartitagut ersarinnerutittariaqarpagut, soorlu immitsinnut naligiissutut isigisarnerput, sutigut ikioqatigiiffissarsiortarnerput, immitsinnullu inussiarnersumik kiinnertarnerput.

Tamakku eqqaallugit taallaq nuannarisama ilaat tusartilaarusuppara. Taallaq tassaavoq: ”Naammanngilarmi ai”, taalliortuulluni Frederik Kristensen, Kunngi.

*Inuiaat ingerlasut
isumaqarilik
nalaatatik akornutit
sapissanganagit.
Kingulivut qaqugumut
nakuussusertigik
iluaqutissanik
kivitsisussavut.*

*Makillutit saninnut piit
ingiaqatiga
iluaqutissanik pigisaqartutit.
Nunattami nutaasumik
suleqqaatigut,
inuiaat ingerlasut
nakuussuserlugit.*

Nangipporlu:

*Takorluugaqarluni
siunissamut,
neriuuteqarluni
qaamasunik.
Nukissaqarluassuseq
akimornagu,
ilisimasaqassuseq
naleraralugu.*

2013 kissaateqarfigissagukku kissarpunga ukiuujumaartoq pingaartitanik eqqartuiffiullunilu eqquutsitsiniarfiussasoq.

Naggasiut

Inatsisartunut qinigaaffik naagaluttualerpoq. Inuiaqatigiittut ineriartornitsinni pingaaruteqarluinnartumut killippugut. Akisussaaffippu naapertorlugu iliussagutta taava ataatsimoorluta siunissatta isumanaannerunissaa pillugu nutaamik alloriartariaqarpugut. Qangali sungiutiinnakkat, takorluuinnakkat paqumigineqartullu kinguaassatta siunissaannut iluaqutaanngitsut atorunnaarsinnissaat sapiissuseqarfigisariaqarparput.

Uagut nammineerluta aalajangiisussatitaavugut allanik pisussaqanngilaq. Piffissami matumani, nunarsuarmilu inooqataasutut tamatta nalaattakkatta imminnut ilarukkaluttuinnartutut ingerlaleranni, nammineerluta aqut suna atorusunnerlugu aalajangertussaavarput. Namminermi piumanngikkutta, sapiissuseqarluta

nikerianngikkutta akisussaaffillu nammineq tigummiarusunnngikkutsigu, taava nunatta siunissaa nalaattornerinnakkut avatsitsinnilu pissutsinit aalajangiiffigineqarumaarpoq.

Asassakka nunaqqatikka, massakkut immitsinnut avatitsinnullu takutittussaavarput piomassuseqarluta piginnaaneqarlutalu siunissaq ippassaq qimatatsinnit pitsaanerusoq pilersissinnaallutigu.

Ukiup ippassaq qaangiuttup ingerlanerani naapissimasagut, suleqatigisimasagut maani allanilu tamaasa qujassuteqarfigaakka. Qujanaq inunnerput pisuujunerulersillugu immessorassiuk. Immikkut qutsavigerusuppakka utoqqartavut ukiuni misillerfiusinnaasartuni isummersoqataallutillu tapersersuinerannut; inuusuttavullu kinguaasi ilanngullugit kajumissaarusullugit periarfissat tamaasa atorlugit utoqqartaminnik isumassuisaqqullugit; kaffisoqatigiilaarluni isumalerujussuannortarpoq. Qujavunga isumakkeerfigeqquvungalu uani ukiortaami oqalugiaatsinni eqqanngisannut tamanut. Qanortoq ukioq 2013 tamatsinnut angusaqarfiullunilu peqqinnermik nassataqarili.

Tamassi ukiortaamik pilluaqqusaasumik kissaappassi.

Kuupik V Kleist
Naalackersuisut siulittaasuat

Paasisaqarnerorusukkuit attaveqarfiguuk tusagassiinerni ataqatigiissaarisoq Juaaka Lyberth.
e-mai: juaa@nanoq.gl
Telefon + 299 34 51 61
Mobil tlf. + 299 54 78 27